

LINGVISTIKA VA MADANIYATSHUNOSLIK FANLARINING DOLZARB MASALALARI

CURRENT ISSUES IN LINGUISTICS AND CULTURAL STUDIES

JILD 1 | SON 2

2025

LINGVOSCIENCES.UZ

**LINGVISTIKA VA MADANIYATSHUNOSLIK
FANLARINING DOLZARB MASALALARI**

CORRENT ISSUES IN LINGUISTICS AND CULTURAL STUDIES

1-jild 2-son 2025-yil

TOSHKENT-2025

BOSH MUHARRIR:

Isanova Feruza Tulqinovna

TAHRIR HAY'ATI:

07.00.00 – TARIX FANLARI

Rajapov Mardonbek Qosimboy o'g'li
Tarix fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD).
Yo'q. O'zbekiston.

E-mail: mardonbekoff@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5245-6021>

Xaynazarov Baxromjon Baxtiyorovich
Tarix fanlari doktori (DSc). Dotsent.
O'zbekiston.

E-mail: bahrom_bek@mail.ru

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1266-1557>

Saidboboyev Zokirjon Abdulkarimovich
Tarix fanlari nomzodi (Ph.D.). Professor.
O'zbekiston.

E-mail: zsaidboboev@yahoo.com

ORCID: <https://orcid.org/0009-0008-3960-2427>

10.00.00 – FILOLOGIYA FANLARI

Absalamova Gulmira Sharifovna
Filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD).
Dotsent. O'zbekiston.

E-mail: gulmirasharifovna@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0009-0005-6105-4752>

Salaxutdinova Musharraf Isamutdinovna
Filologiya fanlari nomzodi. Dotsent.
O'zbekiston.

E-mail: salaxiddinovamusharraf@gmail.co

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-0534-5633>

Niyazov Ravshan Turakulovich
Filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD).
Professor. O'zbekiston.

E-mail: docravshanniyazov@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6146-1789>

Sanakulov Zayniddin Ibodullayevich
Filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD).
Dotsent. O'zbekiston.

E-mail: z.sanakulov@cspu.uz

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6952-7738>

Bawetdinov Muxammeddin Kazimbekovich
Filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD).
Yo'q. O'zbekiston.

E-mail: b_muxammed@karsu.uz

ORCID: <https://orcid.org/0009-0007-9826-175X>

12.00.00 – YURIDIK FANLAR

Ixombekov Jasurbek Ilxombek o'g'li
Yuridik fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD).
Katta o'qituvchi. O'zbekiston.

E-mail: jafarbek22@mail.ru

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-9867-3363>

13.00.00 – PEDAGOGIKA FANLARI

Haqberdiyev Baxtiyor Rustamovich
Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori
(PhD). Dotsent. O'zbekiston.

E-mail: bahtiyor.haqberdiyev@mail.ru

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-2208-7827>

Erkulova Feruza Melikuziyevna
Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori
(PhD). Dotsent. O'zbekiston.

E-mail: feruzaerkulovauzb@gmail.com

Shirnazarova Zamira Allaberdiyevna
Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori
(PhD). Yo'q. O'zbekiston.

E-mail: zamira_6@yahoo.de

zamira.sh@terdpi.uz

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-9870-6295>

Oymatova Nilufar Mirjamolovna
Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori
(PhD). Yo'q. O'zbekiston.

E-mail: nilufar.oymatova@gmail.com

Eshchanova Xolida Xudayarovna
Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori
(PhD). Yo'q. O'zbekiston.

E-mail: eshchanovaxolida@gmail.com

Karshieva Dilbar Eshpulatovna
Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori
(PhD). Dotsent. O'zbekiston.

E-mail: d.karshiyeva1986@gmail.com

АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ ЛИНГВИСТИКИ И КУЛЬТУРОЛОГИИ

**“Lingvistika va madaniyatshunoslik
fanlarining dolzarb masalalari”**

Muassis: “SCIENCEPROBLEMS TEAM”
mas’uliyati cheklangan jamiyati

Tahririyat manzili:

100070. Toshkent shahri, Yakkasaroy
tumani, Kichik Beshyog’och ko’chasi,
70/10-uy. Elektron manzil:
scienceproblems.uz@gmail.com

Bog’lanish uchun telefon:

(99) 602-09-84 (telegram).

MUNDARIJA

07.00.00 – TARIX FANLARI

<i>Suyarov Maxmudjon Sobirjon o'g'li</i> YUNON-BAQTRIYA TANGALARIDAGI YUNON YOZUVI TARIXIY MANBA SIFATIDA	06-12
--	-------

10.00.00 – FILOLOGIYA FANLARI

<i>Shodiyeva Gulrux Nazir qizi</i> TURLI TIZIMLI TILLARDA POLINDROMNING KOGNITIV-STILISTIK TADQIQI (O'ZBEK VA INGLIZ TILLARI MISOLIDA)	13-17
<i>Xusanova Gulasal Shuhratjon qizi</i> O'ZBEK, INGLIZ VA KOREYS TILLARIDAGI GEYMONIMLARNING CHOG'ISHTIRMA TADQIQI	18-23
<i>Anvarjonova Zarifakhon Abrorjon qizi</i> THE LANGUAGE OF MEMORY IN MODERN UZBEK AND ENGLISH PROSE	24-31

13.00.00 – PEDAGOGIKA FANLARI

<i>Saydillayeva Mehrinaz Bahodir qizi</i> PEDAGOGIK TA'LIM JARAYONIDA TALABALAR EGALLAYDIGAN KOMPETENSIYALAR MAZMUNI	32-44
--	-------

07.00.00-TARIX FANLARI – HISTORICAL SCIENCES**Received:** 15 December 2025**Accepted:** 25 December 2025**Published:** 30 December 2025*Article / Original Paper***GREEK INSCRIPTIONS ON GRECO-BACTRIAN COINS AS HISTORICAL SOURCES****Suyarov Makhmudjon Sobirjon o'g'li**

Master's Degree Holder, Faculty of History, Samarkand State University

History Teacher at Specialized School No. 11 under the Kattakurgan City

Department of Public Education

Abstract. This article analyzes the inscriptions on coins minted in the ancient Greco-Bactrian kingdom as significant historical sources. The coins are examined as unique epigraphic and numismatic materials that reflect the political, economic, and cultural life of their time. The study demonstrates that the inscriptions found on the coins of rulers such as Diodotus I, Euthydemus, Eucratides, Agathocles, Plato, and Heliocles serve as important sources that make it possible to reintroduce data related to political legitimation, religious ideology, and state governance strategies into scientific circulation. Furthermore, the bilingual inscriptions on these coins are interpreted as clear examples of the synthesis of Eastern and Western cultural elements, representing the broader process of Hellenization.

Keywords: Greco-Bactrian Kingdom, Greek inscription, numismatics, Hellenism, epigraphy, Diodotus I, Euthydemus, Eucratides, Agathocles, bilingual coins, legitimation.

YUNON-BAQTRIYA TANGALARIDAGI YUNON YOZUVI TARIXIY MANBA SIFATIDA**Suyarov Maxmudjon Sobirjon o'g'li**

Sam DU tarix fakulteti magistri

Kattaqo'rg'on shahar VXTB tasarrufidagi 11 — sonli IDUM

tarix fani o'qituvchisi

E-mail: suyarovmahmud2@gmail.com<http://www.orcid.org/0009-0002-2187-1051>

Anotatsiya. Ushbu maqolada qadimgi Yunon-Baqtriya davlatida zarb etilgan tangalardagi yozuvlar muhim tarixiy manba sifatida tahlil qilinadi. Tangalar o'z davrining siyosiy, iqtisodiy va madaniy hayotini aks ettiruvchi noyob epigrafik va numizmatik manba sifatida qaraladi. Tadqiqot davomida Diodot I, Yevtidem, Yevkratid, Agatokl, Platon, Geliokl kabi hukmdorlarning tangalarida uchraydigan yozuvlar, ularning siyosiy legitimatsiyadagi ahamiyati, diniy mafkurani aks ettiruvchi jihatlari, davlat boshqaruvi strategiyasi bilan bog'liq ma'lumotlarni qayta ilmiy muomalaga kiritish imkonini beradigan muhim manba ekanligi asoslab berilgan. Shuningdek, tangalardagi ikki tilli yozuvlar Sharq va G'arb madaniy unsurlarining sintezi – ellinizm jarayonining yaqqol namunasi sifatida talqin etilgan.

Kalit so'zlar: Yunon-Baqtriya davlati, yunon yozuvi, numizmatika, ellinizm, epigrafika, Diodot I, Yevtidem, Yevkratid, Agatokl, ikki tilli tangalar, legitimatsiya.

Kirish Salavkiylar davlatidan ajralib miloddan avvalgi III asr o'rtalarida mustaqil davlatga aylangan Yunon-Baqtriya davlati 120 yillik nisbatan qisqa hukmronlik davrida o'zidan boy moddiy, madaniy meros qoldirdi. Ushbu davlat ellinistik davrning muhim siyosiy

tuzilmalaridan biri hisoblanadi. Tovar-pul munosabatlariga sezilarli hissa qo'shishdan tashqari, muhim tarixiy-moddiy manba bo'lib xizmat qilgan, davlat hukmdorlari tomonidan zarb etilgan tanga pullar Yunon-Baqtriya podsholigi tarixini o'rganishda muhim ahamiyatga ega hisoblanadi. Ushbu tangalar faqatgina iqtisodiy hayot vositasi bo'libgina qolmasdan, davlatda sodir bo'lgan siyosiy, ijtimoiy-madaniy jarayonlarning tasdig'i sifatida muhim ahamiyatga ega hisoblanadi. Yunon-Baqtriyada davlat tili yunon tili bo'lganligi tufayli ushbu tangalardagi aksariyat jumlar yunoncha bitilgan va ayrim hollardagina yunon hamda mahalliy tillar tangalarni ishlab chiqarish jarayonida birgalikda qo'llanilgan.

Tangalarda, asosan, hukmdorlarning ismlari, unvonlari, ularga berilgan maxsus nomlar, hukmronlik davri, diniy qarashlariga oid belgilar, ba'zan geografik joy nomlari va boshqa jihatlar aks etgan. Davlat hukmdorlarining deyarli har biri o'z hokimiyatini legitimlashtirish maqsadida tanga pullarni zarb ettirishga uringan. Hozirgi davr epigraf va numizmat olimlari aynan ushbu manbadagi yozuvlarga tayanib Yunon-Baqtriya davlatining siyosiy tarixini o'rganishga harakat qilishmoqda. Chunki ushbu davlat qadimgi davr siyosiy birlashmalaridan biri bo'lganligidan u haqida ma'lumot beruvchi yozma manbalar yetarli darajada mavjud emas. Shu tufayli tanga pullar mazkur davlat hukmdorlarining o'z hokimiyatini qonuniylashtirish uchun amalga oshirgan tadbirlari, diniy e'tiqodi, yunon va mahalliy xalqlar o'rtasidagi madaniy sintezlashuv jarayoni va ushbu tarixiy davrdagi xalqaro munosabatlarni tadqiq qilish uchun noyob ilmiy manba bo'lib xizmat qiladi. Maqolada Diodot I, Yevtidem, Yevkratid, Agatokl, Platon, Geliokl kabi hukmdorlar tangalaridagi yunoncha va ayrimlarida uchraydigan hindcha tangalarning mazmuni tahlil qilinib, ularning tarixiy ahamiyati ilmiy asosda ochib berilgan.

Adabiyotlar tahlili va metodologiya. Yunon-Baqtriya tangalarining epigrafik jihatdan o'rganilishi XIX asrning oxirlaridan boshlab ilmiy numizmatikaning muhim yo'nalishiga aylandi. Tadqiqotchi O. Bopearachchi [4, pp. 6–11] Yunon-Baqtriya hukmdorlarining xronologiyasini aniq belgilashda epigrafik ma'lumotlardan keng foydalangan. Sovet arxeologlaridan G. Pugachenkova 1971-yilda Dalvarzintepada olib borgan tadqiqotlari natijasida Yunon-Baqtriya davlati tarixiga oid arxeologik madaniy qatlamlarni o'rganib, boy moddiy-ashyoviy manbalarni qo'lga kiritdi [13, pp. 58-63]. Qadimiy Taxtisingin hududida qazishma ishlarini olib borgan arxeolog olim E. V. Zeimal ham bir qator Yunon-Baqtriya podsholigiga oid tangalarni topib o'rgangan [12, c. 103]. Shu va boshqa arxeolog olimlarning izlanishlari natijasida qisman bo'lsa-da, ellin-yunon madaniyatining mahalliy unsurlar bilan sintezlashuv jarayoni ko'rsatib berilgan. Ushbu maqolada yunon yozuvlarining filologik, siyosiy va epigrafik tahlili kompleks yondashuv asosida ko'rib chiqildi.

Ma'lumotlar tahlili jarayonida bir qator metodlardan foydalanildi. Dastlab epigrafik tahlil yordamida tangalardagi yunon yozuvining tuzilishi, harf shakllari o'rganildi. Filologik yondashuv asosida podsholarning unvonlari, maxsus berilgan nomlari hamda siyosiy mazmundagi boshqa terminlar tarjima qilindi. Numizmatik tahlil yordamida esa tangalarda aks etgan obrazlar, ularning metall tarkibi, zarb qilish usullari va tarqalish geografiyasini o'rganishga urinildi. Tarixiy-qiyosiy metod orqali Yunon-Baqtriya tangalari davlatning miloddan avvalgi II asr boshlarida paydo bo'lgan tarmog'i hisoblanmish Hind-Yunon davlati hukmdorlari tanga pullari bilan o'zaro solishtirildi. Shuningdek, tangalardagi diniy ramz va belgilar atroficha tadqiq qilindi. Tadqiqot ayrim kamchiliklarining sababi sifatida ba'zi tangalarning yaxshi holatda saqlanmaganligi ya'ni undagi yozuv, tasvirlar to'la yoki qisman o'chib ketganligini keltirish mumkin.

Natijalar. Podsholik asoschisi hisoblangan Diodot I Soter o'z tangasiga yunoncha "ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΔΙΟΔΟΤΟΥ" jumlasini yozdirgan. Miloddan avvalgi 245-yilda zarb etilgan oltin tanganing old tomonida Diodotning o'zi, orqa tomonida esa Olimp oliy xudosi Zevs qalqon va chaqmoq ushlagan holda tasvirlangan [2, pp. 511–512]. Yunoncha yozilgan "ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΔΙΟΔΟΤΟΥ" ya'ni "Basileōs Diodotou" jumlasini "shoh Diodotga tegishli" ma'nosini beradi. Davlatning dastlabki hukmdorlaridan biri Yevtidem (mil.avv 230-200) ham o'z tangasini zarb ettirgan. Tanganing old tomonida hukmdorning o'zi, orqa tomonida esa Gerakl o'tirgan holatda, o'ng qo'lida yog'och xoda tutgan holda tasvirlangan. Tanganing aynan ushbu tomonida yunoncha yozuvda ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΕΥΘΥΔΗΜΟΥ (Basileōs Euthydē mou) ya'ni "shoh Yevtidemning tangasi" mazmunida jumla bitilgan.

Yunon-Baqtriya podsholigidagi uchinchi sulola asoschisi Yevkratid ham o'ziga xos tangasi bilan mashhur bo'lgan.

Ushbu tanganing o'ziga xos tomoni shundaki, undagi yozuvlar ikki tilda bitilgan ya'ni tangada ham yunoncha ham hind tilidagi jumlaning uchratish mumkin. Hind standartida zarb qilingan ushbu tanganing old tomonida "ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΜΕΓΑΛΟΥ ΕΥΚΡΑΤΙΔΟΥ" – "Basileōs Megalou Eukratidou" ya'ni "Buyuk podsho Yevkratidning tangasi" jumlasini hukmdorning tasviri bilan birga zarb etilgan [3, p 9.]. Tanganing orqa tomonida esa hind-Pali tilida, xoroshtiy yozuvida "Maharajasa Evukratidasa" ya'ni "Buyuk podsho Yevkratid" jumlasini bitilgan.

Podsho Yevkratid ayniqsa o'zining oltin tangasi bilan mashhur bo'ldi.

Ushbu 20 staterlik oltin tanga tadqiqotchilar tomonidan antik davrning eng yirik hajmli oltin tangasi sifatida tan olingan. Tanganing og'irligi 169,2 gramm bo'lib, diametri 58 mm (ba'zi manbalarda 60 mm) edi. Tanganing old tomonida hukmdor tasviri aks etgan [7]. Tanganing orqa tomonida ot ustidagi Dioksurlar tasvirlangan. Ayni ushbu tomonida "ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΜΕΓΑΛΟΥ ΕΥΚΡΑΤΙΔΟΥ" ya'ni "Buyuk shoh Yevkratidga tegishli" jumlasini bitilgan [9]. Yevkratidning kumush tetradraxmasi ham mavjud bo'lib, unda boshqa tangalarga o'xshash bo'lgan yunoncha jumlar va tasvirlar zarb qilingan. Tangadagi podsho Yevkratid ko'rinishi maxsus dubulg'a ustidan toj kiygan holda ishlangan [8].

Tanganing old tomonida odatdagidek hukmdorning o'zi tasvirlangan. Orqa tomonida yunoncha ushbu jumla bitilgan: “ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΔΙΚΑΙΟΥ ΗΛΙΟΚΛΕΟΥΣ” – “Adolatli podsho Geliokl”. Shuningdek tanganing ushbu tomonida yana yunonlar oliy xudosi Zevs tasvirlangan bo'lib, u davlat ramzlaridan biri bo'lmish hassa va chaqmoqni tutgan holda tasvirlangan.

Muhokama. Ma'lumki, Yunon-Baqtriya podsholigida Diodotlar, Yevtidemlar va Yevkratidlar kabi sulolalar hukmronlik qilishgan. Ularning barchasi yunon millatiga mansub podsholar bo'lganligi tufayli mamlakatda davlat ishlari yunon tilida amalga oshirilgan. Tabiiyki, tangalardagi yozuvlar ham yunon tilida bitilgan. Ularda podsholarning ismlari, unvonlari, hukmronlik yillari, geografik joy nomlari va boshqa muhim ma'lumotlar aks etgan.

Ellinistik davlatlardan biri hisoblangan Yunon-Baqtriyada tovar-pul munosabatlari boshqa shu turdagi siyosiy birlashmalar bilan ko'plab o'xshash jihatlarga ega hisoblanadi. Ayniqsa, mazkur tangalar o'zining shakli, hajmi, yozuvlarining tartibi bilan ko'pgina qadimgi davr yunon shahar-davlatlarining tanga pullari bilan o'xshash jihatlarga ega hisoblanadi. Baqtriya hududlariga ko'chib kelgan ellinlar ya'ni yunonlar shu yo'l bilan ham o'zlarining madaniyatlari, diniy xususiyatlarini singdirishga harakat qilganlar. Fikrimizga dalil sifatida ayrim tangalarda uchraydigan, hukmdorlar bilan birga tasvirlangan yunon xudolarini keltirishimiz mumkin. Shu yo'l bilan podsholar o'z hukmronliklarini qonuniylashtirishgan hamda o'zlari hurmat qilgan turli yunon iloh va ma'budalaridan homiylik, madad istab ushbu ishni amalga oshirishgan. Shuningdek, ushbu tangalar davlatning ramziy belgisi sifatida ham funksiyasi mavjud bo'lgan. Ayrim tangalardagi yozuvlar o'zining muhim ramziy ma'no-mazmuniga ega bo'lgan. Jumladan, davlat asoschisi Diodot tomonidan zarb etilgan oltin tangadagi “ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΔΙΟΔΟΤΟΥ” so'z birikmasi “Podsho Diodot” ma'nosini berib, Salavkiylarning Baqtra hududi satrapi ya'ni viloyat hokimi hisoblangan bir kishi mustaqil davlat tuzganligini e'lon qilgan ishonchli numizmatik dalil hisoblanadi.

Yunon-Baqtriya podsholigidagi ikkinchi sulolaning asoschisi hisoblangan Yevtidem (mil.avv 230-200) o'zining “Megas” ya'ni “Buyuk” unvonini tangaga zarb qildirish orqali hokimiyatini mustahkamlashga urinadi. Podsho Buyuk Yevkratid ham “Megas” unvonini tangalariga yozdirish orqali siyosiy jihatdan o'z legitimatsiyasini mustahkamlashga harakat qilgan. Ushbu tanganing yunon yozuvidan tashqari hindcha yozuv bilan ham zarb qilinganligi podshoning Hindiston shimolining katta qismini egallab olganligi, nazorat qilganligi hamda o'z tanga pullarini muomalaga chiqarish orqali bu o'lkalarda o'z hukmronligini mustahkamlashga uringanligiga ishoradir. Demetriyning tangalarida esa uning Hindistonga yurishlarini tasdiqlovchi yozuvlar aks etgan hisoblanadi. Uning tasvirlangan tashqi ko'rinishi ya'ni filnikiga o'xshash yon tomondan ko'rinishi ham hukmdorning Hindiston shimoli-g'arbiy qismidagi ulkan sarhadlarni egallab olganligiga ishora hisoblanadi [11, pp. 97-98]. Podsho Agatokl tomonidan Aleksandr Makedonskiyga bag'ishlab zarb etilgan tanga faqat uning buyuk hukmdorga bo'lgan ehtiromini bildirmasdan, balki o'zini uning davomchisi sifatida hisoblashini ham anglatadi. Bundan tashqari podsho Agatokl bu tadbiri orqali o'tmishda faoliyat yuritgan buyuk sarkardaga o'xshashga bo'lgan urinishini ham sezishimiz mumkin.

Yuqoridagi tanga namunalarining deyarli barchasida, jumladan, Diadot I, Yevtidem, Yevkratid, Agatokl, Platon, Geliokl kabi hukmdorlar tomonidan zarb ettirilgan pullarda yunon xudo va ilohlarining tasvirlari keng qo'llanilishi Yunon-Baqtriya podsholarining faqat ularga bo'lgan yuksak ehtiromini bildiribgina qolmasdan, shu vositasida o'z hokimiyatlari qonuniyligini yanada mustahkamlashga urinishganligi tasdig'idir. Chunki davlat podsholari diniy e'tiqod kishilarni birlashtiruvchi, jipslashtiruvchi va ergashtiruvchi qudratli kuch ekanligini yaxshi anglashgan.

Yunon-Baqtriya hukmdorlari tomonidan muomalaga kiritilgan tangalar faqat iqtisodiy vosita bo'lib qolmasdan, ular ustida olib borilgan tadqiqotlar tangalarning davlat siyosiy tarixi bo'yicha noyob manba ekanligini tasdiqlamoqda. Fikrimiz dalili o'laroq, mazkur tangalarda podsholarning qachon hokimiyat tepasiga chiqqanligi, qachon hukmronligi tugaganligi, qanday unvon va maxsus nomlar bilan atalganligi, olib borgan diniy siyosati, o'z hukmronligini qonuniylashtirish uchun amalga oshirgan urinishlari aks etgan. Davlatda yunon tili davlat tili bo'lsa-da, keyinchalik tangalarda hind tilining ham qo'llanilishi Sharq va G'arb xalqlarning madaniy jihatdan sintezlashuvi – ellinizm jarayonining yaqqol tasdig'i hisoblanadi.

Tangalar orqali diniy mafkurani singdirish muhim ahamiyatga ega jihat hisoblanib, asosan, yunon xudo va ilohlariga tangalarda keng o'rin ajratiladi. Xususan, Yunon-Baqtriya podsholarining tangalarida Olimp bosh xudosi Zevs turli ko'rinish va turli buyumlar bilan birga, Dioksurlar (Kastor va Pollux) – yunonlar o'zligini ifodalaydigan siymolar sifatida, Nika – g'alaba ilohasi (Zevs bilan birgalikda), Appalon va boshqalarni keltirishimiz mumkin. Keyinchalik Hindistonning shimoli-g'arbida Yunon-Baqtriya davlatining tarmog'i sifatida paydo bo'lgan Hind-Yunon davlatining yunon millatiga mansub qudratli hukmdorlaridan biri Menandr tangalarida ham ikki tilda ya'ni ham yunon ham mahalliy hind tilida tangalar zarb qilinganligi (tanganing old tomonida yunoncha, orqa tomonida esa hind mahalliy xaroshtiy yozuvidan foydalanilgan) o'zaro madaniy aralashuvning yaqqol namunasi hisoblanadi [1]. Ushbu holat Osiyoda antik davrda sodir bo'lgan ellinizm jarayonining yana bir dalili bo'lib xizmat qildi.

Xulosa. Yunon-Baqtriya tangalari faqat iqtisodiy hayot mahsuli bo'lmasdan, balki o'z davrining ham siyosiy, ham diniy-madaniy jarayonlarini yorituvchi muhim tarixiy-ashyoviy manba hisoblanadi. Tanga pullar yuzasiga bitilgan yunoncha yozuvlar yozma manbalar yetarli darajada bo'lmagan bir sharoitda obyektiv tarixiy-ilmiy haqiqatni ta'minlash imkonini bermoqda. Tangalar bir davlat tarixining turli jabhalarni batafsil yoritish imkoniga ega bo'lgan, metallga bitilgan tarixiy-moddiy manbalar hisoblanadi. Ham numizmat ham epigraf olimlar tomonidan o'rganib kelinayotgan ushbu moddiy-ashyoviy manbalar turli tasvirlar va yozuvlar bilan ellinizm davrni namoyon etayotganligi bilan nihoyatda qadrlidir.

Tangalardagi epigrafik ma'lumotlar davlat hukmdorlarining hokimiyatga kelgan vaqti, o'zlarini ulug'lash uchun qabul qilgan unvonlari, siyosiy jihatdan hokimiyatni legitimatsiyalash uchun qo'llagan usullari, ular Yunon-Baqtriya keng targ'ib qilmoqchi bo'lgan diniy siyosatining mazmuni hamda ellin-yunon madaniyatining mahalliy an'analar bilan o'zaro uyg'unlashuv jarayonlari ko'rsatib berilgan. Xususan, ikki tilli ya'ni hindcha-yunoncha tangalar Sharq va G'arb madaniy unsurlari sintezi – ellinizm jarayonining aynan isboti hisoblanadi. Tangalar numizmatika va epigrafika fanlarining moddiy ashyosi sifatida butun ellinistik dunyo tarixini yoritib berishda o'ta muhim ahamiyatli manba bo'lib, ularni chuqur tahlil qilish orqali O'rta Osiyo qadimgi davr tarixini tiklash ishlari o'zining samarali natijalarini bermoqda.

Adabiyotlar/Литература/References:

1. A Baktrian Nickel & Other Eastern Coins. Archived from the original on 6 March 2005. <https://web.archive.org/web/20050306233802/http://dougsmith.ancients.info/feac58bak.html>
2. Bordeaux, O. Monetary politics during the early Graeco-Bactrian kingdom (250–190 BCE). Chapter 23, pp. 511–512.
3. Cribb, J. The Greek Kingdom of Bactria, its Coinage and its Collapse. British Museum. p 9.
4. Glenn, S. Graeco-Bactrian and Indo-Greek Coins: A Bibliography of the Numismatics of the Hellenistic Far East. 2016. pp. 6–11.
5. Glenn, S. Graeco-Bactrian and Indo-Greek Kingdoms. p 2.
6. Litvinskii, B. A.; Pichikian, I. R. (1994). The Hellenistic architecture and art of the Temple of the Oxus. Bulletin of the Asia Institute, 8, pp. 47–66.
7. Michaels, D. S. Empires of Mystery: Collecting Greco-Baktrian Coins. Issuu. https://issuu.com/cngcoins/docs/cng_cnr_2022-01/s/14508358
8. Numismatic Guaranty Company. NGC Ancient Coins: Unusual Bactrian Portraits. October 20, 2016. <https://coinweek.com/ngc-ancients-unusual-bactrian-portraits/>
9. The Coin Galleries: Bactria: Eucratides I. <https://coinindia.com/galleries-eucratides1.html>
10. The Coin Galleries: Index of Graeco-Bactrian and Indo-Greek Coins [Catalogue of Greco-Bactrian and Indo-Greek Coins. https://coinindia.com/index-greek.html](https://coinindia.com/index-greek.html)
11. Thonemann, P. The Hellenistic World: Using Coins as Sources. Cambridge University Press, University Printing House, Cambridge CB2 8BS, UK, 2015. pp. 97–98.
12. Давлатходжа Довуди. Монетные находки на Тахти Сангине и их научное значение. Институт истории, археологии и этнографии имени А. Дониша. p 103.
13. Древняя Бактрия. Предварительные сообщения об археологических работах на юге Узбекистана. Ленинградское отделение издательства “Наука”. 1974. pp. 58–63.

LINGVOSCIENCES.UZ

LINGVISTIKA VA MADANIYATSHUNOSLIK
FANLARINING DOLZARB MASALALARI

CORRENT ISSUES IN LINGUISTICS AND CULTURAL STUDIES

1-jild 2-son 2025-yil

“Yuridik fanlarning dolzarb masalalari”

Muassis: “SCIENCEPROBLEMS TEAM”
mas’uliyati cheklangan jamiyati

Tahririyat manzili:

100070. Toshkent shahri, Yakkasaroy
tumani, Kichik Beshyog’och ko’chasi,
70/10-uy. Elektron manzil:
scienceproblems.uz@gmail.com

Bog’lanish uchun telefon:

(99) 602-09-84 (telegram).